

คนไทยในจังหวัดเลากาย และเอียนไบ

กลุ่มชาติพันธุ์ไท (Tai Ethnic Groups) ในภาคเหนือของเวียดนาม คือ กลุ่มคนพื้นเมืองที่พูดภาษาในตระกูลภาษาไท-กะได (Tai Language Family) อาศัยอยู่ในบริเวณภาคเหนือของประเทศเวียดนาม ในทัศนะของนักวิชาการชาวเวียดนามจำแนกคนกลุ่มนี้จากเกณฑ์การใช้ภาษาและลักษณะการอยู่อาศัยให้เป็นพวกที่พูดภาษา “ไต-ถาย” (Tay - Thai speaking groups) โดยแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ ๑) กลุ่มไต (Tay) ซึ่งชาวเวียดนามออกเสียงว่า “ไต” เป็นกลุ่มที่พูดภาษาในตระกูลภาษาไทสาขาเหนือและกลาง แต่เดิมคนกลุ่มนี้ถูกเรียกว่า “โห้” (Tho) แปลว่า “คนอยู่ติดดิน (พื้นที่)” ประกอบด้วยกลุ่มคนไต ไ้ นุง เกาลาน และอื่น ๆ ๒) กลุ่มถาย (Thai) เป็นกลุ่มที่พูดภาษาในตระกูลภาษาไทสาขาคะวันตงเฉียงใต้ ประกอบด้วยกลุ่มของไทดำ ไทขาว และลาว เป็นต้น (สมิตร ปิติพัฒน์ เสมอชัย พูลสุวรรณ และพิเชฐ สายพันธ์, ๒๕๔๔ : ๑, ๔๑-๔๒)

กลุ่มชาติพันธุ์ไทเหล่านี้ตั้งถิ่นอาศัยอยู่ในหลายจังหวัดบริเวณภาคเหนือของเวียดนาม เช่น บักก่าน ฮายาง เดวียนกวาง เอียนไบ เกาบัง เลากาย ลางเชิน และกวางนิง สำหรับในรายงานฉบับนี้เป็นการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มไ้ ไต และเกาลาน ในเขตจังหวัด เลากาย และเอียนไบ ประเทศเวียดนาม

จังหวัดเลากาย (Lao Cai)

ประเทศเวียดนามมี ๖๑ จังหวัด แบ่งเขตการปกครองเป็นจังหวัด (จังหวัด) เวียด (อำเภอ) ส่า (ตำบล) และโตนหรือหล่าง (หมู่บ้าน) เลากายเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางภาคเหนือของประเทศเวียดนาม ห่างจากกรุงฮานอยประมาณ ๒๖๐ กิโลเมตร มีพรมแดนด้านทิศเหนือติดต่อกับประเทศจีนโดยมีแม่น้ำที่เป็นแนวแบ่งเขตแดนระหว่างจีนกับเวียดนาม ทิศตะวันตกของจังหวัดเลากายติดต่อกับจังหวัดไลโจว ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดฮายาง และทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดเอียนไบ จังหวัดเลากายมีประชากรทั้งหมดประมาณ ๖๐๐,๐๐๐ คน แบ่งออกเป็น ๒๗ ชนเผ่า ชาวกิ่งห์ (ชาวเวียดนาม) เป็นประชากรกลุ่มใหญ่ที่สุดของจังหวัด รองลงมาเป็นกลุ่มชาวมัง-เย้า สำหรับกลุ่มคนพื้นเมืองที่นักวิชาการเวียดนามเรียกว่า “โห้” (Tho) มีจำนวน ๑๖ กลุ่ม ชาวไต (Tay) ถือเป็นกลุ่มใหญ่มีจำนวนถึง ๘๒,๐๐๐ คน คิดเป็น ๑๓.๕ % ของประชากรทั้งหมด รองลงมาเป็นกลุ่มถาย (Thai) มีจำนวน ๕๑,๐๐๐ คน คิดเป็น ๘.๖ % อาศัยอยู่ในอำเภอทานเวียน และอำเภอวันปาน กลุ่มชาวยี้มีจำนวน ๒๔,๐๐๐ คน คิดเป็น ๔.๑ % อาศัยอยู่ในเขตอำเภอบัดซาด ซาปา วันปาน และบ่าวถิง สำหรับกลุ่มเย้าในจังหวัดเลากาย แบ่งย่อยออกเป็น ๓ กลุ่มย่อย พวกเย้ามักเรียกตัวเองว่า “เกี่ยมเหวียน” แปลว่า “ชาวป่า”

(“เกียม” แปลว่า “ปา” และ “เหวียน” แปลว่า “คน”) แต่มักถูกเรียกจากคนนอกกลุ่มว่า “จันไต” หรือ “จันไท”

ในเขตจังหวัดเลากาย แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๐ อำเภอคือ ๑) วันปาน (Van Ban) ๒) ทานเวียน (Than Uyen) ๓) บ่าวเอียน (Bao Yen) ๔) ซาปา (Sa Pa) ๕) บัดซาต (Bat Xat) ๖) คัมเตือง (Camduong) ๗) เมืองเลากาย (Lao Cai) ๘) เมืองคอง (Muong Khuong) ๙) บ่าวถั่ง (Bao Thang) และ ๑๐) บักฮา (Bac Ha) แต่เดิมการแบ่งเขตการปกครองของพวกคนไทในเวียดนามนิยมแบ่งเป็นเมือง เช่น เมืองจัน เมืองคว่า เมืองมา และเมืองถาด ปัจจุบันเมืองต่าง ๆ เหล่านี้ถูกเปลี่ยนชื่อใหม่และมีฐานะเป็นตำบล คือ ตำบลเชียงก้วย มิงเลื่อง หัวลาว และแขงเอียนฮาด ตามลำดับ ในเขตจังหวัดเลากายมีเมืองที่เป็นถิ่นอาศัยของคนไทจำนวน ๔ เมือง คือ ชาวไตดำ (ไทดำ) อาศัยอยู่ที่เมืองทาน เมืองกว่าง และเมืองซิมในเขตอำเภอทานเวียน ชาวไตอาศัยอยู่ที่เมืองคว่า เมืองถาด และเมืองจันในเขตอำเภอวันปาน นอกจากนี้ชาวไตยังอาศัยอยู่ที่เมืองจาดในเขตอำเภอบ่าวถั่ง ชาวโย้อาศัยอยู่ที่เมืองขวาในเขตอำเภอทานเวียน และไตอาศัยอยู่ที่เมืองมาในเขตอำเภอวันปาน ที่เมืองมานี้มีชาวไตอาศัยอยู่ทั้งตำบล

สำหรับในรายงานฉบับนี้เป็นการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวไตที่ตำบลมิงเลื่อง (เมืองคว่า) และที่ตำบลหัวลาว (เมืองมา) ในเขตอำเภอวันปาน และศึกษาชาวโย้ที่ตำบลบ้านโห้ ตำบลดาววัน (Ta Van) ในเขตอำเภอซาปา และที่ตำบลกักซาน ตำบลบ้านกวาง และตำบลเมืองวีในเขตอำเภอบัดซาต

จังหวัดเอียนไบ (Yen Bai)

จังหวัดเอียนไบมีพื้นที่ประมาณ ๖,๘๐๗ ตารางกิโลเมตร พื้นที่ ๓ ใน ๔ เป็นภูเขา มีประชากรที่สำรวจเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ (ค.ศ. ๑๙๙๒) จำนวน ๖๔๐,๐๐๐ คน จากกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหมด ๓๐ กลุ่ม แต่ทางราชการกำหนดให้มี ๑๓ กลุ่มใหญ่เท่านั้น ชาว Kinh (Kinh) เป็นคนกลุ่มใหญ่มีจำนวน ๕๔ % รองลงมาเป็นไต (Tay) จำนวน ๑๗.๒๗ % เย้า (Zao) จำนวน ๙.๑ % ม้ง (Hmong) จำนวน ๗.๗ % และไทย (Thai) ประมาณ ๖ % ที่เหลือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ รวมกันอีกประมาณ ๖ % ของจำนวนประชากรทั้งหมด เขตการปกครองแบ่งออกเป็น ๗ อำเภอ คือ ๑) เมืองเอียนไบ (Yen Bai provincial city) ๒) ตรันเอียน (Tran Yen) ๓) เอียนบิงห์ (Yen Binh) ๔) หลักเอียน (Luc Yen) ๕) วันจัน (Van Chan) ๖) จัมตัว (Tram Tau) และ ๗) มู่คังจี้ (Mu-Cang-Chai)

นอกจากจังหวัดเอียนไบจะมีความน่าสนใจศึกษาด้านชาติพันธุ์แล้ว ยังมีเหมืองทับทิมและพลอยชนิดต่าง ๆ สาเหตุเนื่องจากแม่น้ำจายที่ไหลผ่านได้พัดพาเอารัตนชาติมารวมกันที่เอียนไบ เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๔๒ (ค.ศ. ๑๙๙๙) มีการขุดพบรัตนชาติมีน้ำหนักถึง ๒,๐๐๐

กิโกรัมจากแม่น้ำจ๋าย ที่อำเภอเอียนบิงห์ยังมีต้นชาที่มีอายุยืนยาวถึง ๕๐๐ ปี ต้นชานี้เติบโตตามธรรมชาติไม่มีการใส่ปุ๋ยเคมี ถึงหน้าเก็บใบชาต้องใช้หญิงชาวม้งจำนวน ๕ คนช่วยกันเก็บทางจังหวัดเอียนไบกำลังส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ไว้และถือเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของมนุษยชาติ คือ การเก็บหาของป่าเพื่อการดำรงชีวิต ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๔๕ (ค.ศ. ๒๐๐๒) เริ่มมีโครงการตัดถนนผ่านเข้าไปให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมทั้งการฟื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณีบางอย่างของกลุ่มชาติพันธุ์เกาลานที่เคยสาบสูญไปแล้วให้มีการปฏิบัติขึ้นมาใหม่ เช่น พิธีดำดั่ง นอกจากนี้ที่อำเภอเอียนบิงห์ซึ่งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดเอียนไบประมาณ ๑๓ กิโลเมตร มีทะเลสาบขนาดใหญ่ชื่อ ทะเลสาบทาควา (Thac Ba) มีพื้นที่ประมาณ ๓,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ภายในทะเลสาบมีเกาะเล็กเกาะน้อยอยู่ประมาณ ๑,๓๐๐ เกาะ สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ อีกแห่งหนึ่ง ในรายงานฉบับนี้เป็นการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวเกาลานที่ตำบลเตินเฮือง อำเภอเอียนบิงห์ จังหวัดเอียนไบ

THANHSAT UNIVERSITY
สำนักหอสมุด